

NYÁR - NYARAK

Gábor Miklós

NAPLÓRÉSZLETEK, 1990

Április 7-én lenne nyolcvanéves Gábor Miklós. Több készülő könyvének kéziratát már nem fejezhette be. Az alábbi szemelvény a *Nyar - nyarak* című könyv részlete. Ebben megszokott módszerének megfelelően rendszeresen írt naplójának bejegyzéseit dolgozta át regényszerű visszaemlékezésé. Az itt közölt részlet első bejegyzése, a július 5-i, az eredeti naplóból való, a többi újrafeldolgozás.

Július 5., csütörtök

Első nap Szabadin. Ezek mindig rémes napok. Ráadásul a Trabanttal jöttünk, aggodalom: hátha baj lesz vele? És: soha nem lesz elég pénzünk egy új kocsira! Éva (már napok óta otthon is) ideges a házimunka terhéért. Az út? Gyűlölöm ezt az utat, az esztelen kocsik tömegével, ezt a sivatagot - a fákat és dombokat nem is látom. (Valamikor szerettem autót vezetni. És mi minden történt Éva meg köztem autózás alatt!) Itt lenn is rengeteg takarítani-, rakodnivalója van Évának. Nem bírja a „házimunkát”. Vajon mi hajta mégis, hogy rabszolgaként elvégzi, amibe tönkre megy? (És amiért hálát várna. Én meg, ahogy öregszem, mind kevésbé tudok hálás lenni. Legfeljebb egy kis jókedvéért. Azért igen! Lennék!) A Balaton és az idő szép. A strand aránylag csendes. A két gyerek -- Andris és Gábor -- már magasabbra nőttek, mint én. Éppoly úrigyerekek, mint kisfiú korukban. A stéget, a lépcsőket, WC-csőveket javítanak nekünk szakértelemmel és látható érdeklődéssel.

Éva dolgozik, én meg mind komorabban olvasok, szemben a Balatonnal. Átkozott nap! Minden nyaralás ilyenekkel kezdődik.

Július 10., kedd

András és Gábor kertjeink határán fészket épít a nagy fa lombjába. Éva segít nekik, ahogy évekkal ezelőtt segített felépíteni ott a kerítésalji magas fűben a miniatűr indiánfalut. (Ilyen nő ez az Éva, ilyen leány ő.) A két nagyfiú ma éppúgy hozzá fordul segítségért játékaiban, mint azon a nyáron a két kisfiú. Akkoriban még Jimmy, életünkben tíz évig a nevezetes harmadik, a Nagy Fehér Boxer is itt lustálkodott köztünk. Mindig óvatosan átlépte a fűből alig kilátszó indiánfalut. (Ilyen kutya volt ő.)

Évát gazdául fogadta a szomszédék kutyája, Artúr (aki egyébként szuka), követi a vízbe is, megrohanja, ölébe pattan, ha a zöld ernyő alatt üldögél, és nyalja-falja. (Sose jut eszembe az Artúr név, Albertnek, Arnoldnak, Adalbertnek, Alfrédnek hívom, amíg végül mégiscsak beugrik a Kerekasztal.)

(Éva és az állatok. Elsősorban persze a madarak. Minden évben megjelenik nálunk egy-egy haldokló vagy beteg madár, volt, aki idejött meghalni, mintha Évához jönénének panaszra, segítségért, végső vigasztért. Nemrég Pesten a nyitott ablakon át lakásunk mélyére is berepült egy sebesült galamb, és ott lekuporodott egy időre. Csak kis segítsége kell a képzeletnek, hogy felmerüljön a *boszorkányság* mint lehetőség, kedvünk szerint félelmes vagy szentes, vagy csábító, vagy mulatságos.

Égyik nap: reggel a kapunk előtt egy kisfiú ácsorog, mint aki valamit akar, de nem tudja, hogyan kezdje. Éva odamegy hozzá. „A nénié ez a madár?” -- kérdi a kisfiú. „Milyen madár?” A fiú tekintetét követve Éva kipillant a rácson át az utcára, hát egy meghökkentően nagy testű viharmadár flangéroz fel-alá a kapunk előtt, mint aki már csengetett, és várja, hogy beengedjék. Éva kitarja előtte a kaput. A madár lassú, óvatos, körülnézegetős madárléptekkel, a két lábon járó madarak nevetséges nagyképűségével, pöffeszkedő begyességével besétál, mi csak nézzük két oldalról, mint lakójok az elnököt, kísérik. Látjuk, törve az egyik szárnya, de tapintatosan úgy teszünk, mintha nem vennénk észre. Levonul a vízpartig, ácsorog, nézelődik, úgy látszik, elmerülten a szegényesen kék víz felé és fölé mereng, felméri a helyzetet: nem, hiába, be kell vallania, ezzel a szárnyal nem képes nekivágni a távolnak. Visszapöffeszkedik a fák árnyékába. Éva egy szelet kenyeret tesz elébe, némi megfontolás után, na jó, Elnökünk azt csőrébe fogja, és méltóságáteljesen arrébb viszi, csipegeti. Majd mégis újra járkal inkább. Ez hihetetlen, valami ilyesmit gondolhat idegesen. A séta, az mégiscsak működés. Elcammog a strand felé, sőt, át a szomszédék kertjébe is, de aztán visszafelé veszi útját, úgy látszik, itt egy bokor alját elfogadta támaszpontnak, majd újra elindul egyik, majd a másik irányba, végül megbújik itt a parton, a bokor leveles ágak fedte tövében, ne lássuk? Tapintatosan arrébb megyünk. Később visszamerészkedünk, de hiába keressük, eltűnt. Hová vajon? A szomszédok semmit se tudnak róla. Minden nyáron történik nálunk ilyesmi, vannak mindennapos látogatónk is, például egy feketerigó követi naponta Éva lépteit... és ő szereti maga körül e csodákat, amelyek mintegy lényének különösségét, bűbáját, valami boszorkányost... de nincs-e itt valóban *valami*?)

Jutka itt vendégeskedett egy napig, s hazaindulása előtt egy félórával még divatosan égnék állóra nyírta-cibálta-kócolta Éva haját, erről a műveletről ott lenn a parton polaroid kép is készült. Éva ráadásul kezd megszabadulni néhány kilótól fontos helyeken, ezért aztán mind vidámabb, *jópofább*, a hiúság búval baszott napjai után visszakarta a mosolyt (ferde szeme amúgy is ravaszdi mindig), szeretem én is, mint Albert, Arnold, Adalbert, Alfréd - Artúr, a király-nő.

Július 11., szerda

Reggel szép az ég, a nap - itt Éva ébred korán, én alszom későig. Megyek a sima, kánikulás vízbe, amikor egyszerre - csodás volt, ilyet még sose éltem át - előttem *megérkezett*, benn a vízben *találkoztam* vele, húsz méterre előttem hirtelen dideregni kezdett a víztükör, lúdbőrös lett, lélegzetem visszafojtva csak megálltam, és dermedten vártam ott, derékig a vízben, bénító szívveréssel, olyan oktan volt ez a tekintetem előtt a semmiből megjelenő zavar a víz tükrén, amely mintha közeledne is fenyegetően, egy nagy test, láthatatlanul a mélyben, óriási hal támadó nyoma a víz felszínén, ilyesmi volt a víztükör váratlan cidrije, és akkor mintha egyensúlyomat vesztettem volna, mintha megszédülnék, kiszaladna lábam alól a lágy fövény, *itt volt*, elkapott, *egyszerre* ott találtam magam a nagy mozgalmasság közepében, fel akart dönteni, körülöttem csapkodott: a szél!, jé, ezt láttam közeledni, *a szél határát* láttam a vízen!, és már ott is találtam magam a közepén, mindenfelől körülöttem, rám csapott a *szél*, és hullámok, még villogó tarajok is megjelentek a vízen, és eltűntek egyszerre, hogy máshol tűnjenek fel ugyanabban a pillanatban, amerre néztem, mintha a sekély vizet egy érkező dagály hirtelen tengerre növesztette volna, ez történt egyszerre, de én már nem voltam ijedt, még mindig erősen dobogó, de éppoly erővel örvendő szívvel csak tátottam a szám, ugrálni lett volna kedvem, hisz tudtam, hogy ez még mindig a nyár, nem a rossz idő, nem augusztus végi szél ez, csak éppen átkerültem egyik nyári világból a másik nyári világba, ahogy még sose értem meg, volt

egy pillanat, amelyben ha kitértam a két karom, egyik kezem a szélben, másik a szélcsendben.

Július 12., csütörtök

Második napja tart az a bizonyos balatoni hullámverés, amikor a víz szokatlanul meleg, de csupa mozgás, habzó taraj, és tele a habok ellen kitért mellet támadó, sikítózó fürdőzőkkel. Ha csak tehetem (ha nem alszom), a vízben vagyok. Én valóban a Balaton, a víz miatt vagyok itt. *Bemenni a vízbe, és kijönni a vízből*: ez a nyár. Lebegni a vízben, ez gyerekes is, romantikus is, nirvána is, hülyülés is, minden. Nem tudok betelni vele, nem megyek valahonnan valahová, *a jelenben* úszom, kábulatban, gondolataimnak nincs elejük és nincs végük, minden egyszerre van. A gumiágyra hasalva. A hab átcsap a fejem felett. Körülöttem embertársaim, mindenki játszik. Éva a fényképeken: kísértetiesen (kísértetiesen!) hasonlít anyámra.

Július 13., péntek

10:06:55 Elnéztem az órát, ezért a szokott kilenc helyett nyolc előtt keltem. Eltűnt a szél. Süt a nap. Éva még alszik. Először minden néma volt, a víz és az ég nem vált külön, a víz is sima volt, mint az ég, csak a mélységjelző bója látszott lebegve *valahol*, fehér-piros *valami* vagy az égen, vagy a vízen. Aztán elkezdődtek a különálló kis zajok: a gyerekek; egy-egy csikorgás, csónak villája vagy kapu sarokvasa; majd beszélgetések is, mintha egész közelről, mintha közel beszélnének, csak éppen ismeretlen, idegen nyelven, mondjuk, törökül, azért nem érteni a

szavukat, és ezzel együtt látnivalók is a fényben: a tó világosabb, mint benne s körülötte a tárgyak és alakok, sötét az iskolás gyerekek befelé gázoló csoportja, nem balatoniak, félszeg ugrálásukból látom, hogy nem profi nyaralók, csak afféle fehér bőrű kirándulók, szegény gyerekek csoportja. Közel pedig, a szomszédban egy csendes férfi és egy csendes kisfiú együtt nézik a vizet meg az eget. Majd pipára gyújtottam, kezdek profi pipázó lenni (könyvből is tanultam); megittam a kávémat, levittem néhány fehér széklet a partra, Éva felébredt, vizet kért; „Szeretsz?” - kérdezte, és tovább aludt; már a rádiók is hangosan szólnak mindenfelé; már egyszer eltűnt a nap is néhány percre vagy fél percre egy felhő mögött, szél is van már újra, a víz fodrozódik, nem olyan sima már, mint az ég, ajtót is csapnak valamerre, míg ezt ideírtam, ezalatt is múlt az idő, Kundera könyvét most magyarul olvasom, e pillanatban ő és Thomas Bernhard, de közben egy *Oidipusz*-rendezést tervezgetek - akárhogy is, a nyártól még lehet várni valamit, itt van, alig kezdődött, lemegyek újra a parti székhez 10:16:05.

A házassági évfordulónk. Ebben az évben ismét péntek, ahogy kiválasztottuk annak idején, péntek 13. Üres volt a házasságkötő hivatal, csak nekünk nyitották ki, csak mi voltunk aznap páciensek, a tanúinkkal. Más nem mert pénteken, 13-án házasodni. Hát istenkísértés, az biztos. Mindig ilyesmiket művelünk.

Július 15., vasárnap

Ma meleg, enyhe a víz. Jó egészséget kívánunk!

Meg az ernyő alatt szundikáltam is egyet. A két fiú - Andris és Gábor - most a kerti tusolónkat javítja. (A két fiú *jelenléte* és barátsága, már csaknem tíz éve tartó barátsága Évával - csupán erről akarok hírt adni itt. A nyárhoz.)

Éva meg én?, hogy együtt élünk, *ez természetes!*

Július 16., hétfő

Jólesőn hosszú, igazi balatoni nap, amelyet a Balatontól mindig is elvárnánk. Még mindig zavaros gondolatok, váratlan idegességek, szorongások is, no persze, de közben az ember a gumiágy szélén hasalva lebeg hasig a vízben, a belső sötétségek éppen csak átcsapnak, mint tekintetünkön a hullámok felső széle, egy-egy pillanatra alulról fölfelé

dolkozom, csak a lehető legkényelmesebben elhelyezkedtem, magamra hagytam magam, és magamra hagyva szinte szétporlik bennem minden elgondolnivaló, eszembe juthat minden, jöjjön, aminek jönnie kell, és jön is, a víz sustorgó és locsogó ritmusában üres vagyok és kábult, csak éppen boldog vagy mi, semmi közöm magamhoz, csak az agyam lélegzik, és ekkor egy-egy szó jelenik meg váratlanul, könnyedén, mint a színre röppenő balerina, és mintha megvilágítana valamit, amire eddig soha nem gondoltam, szavak, de közben mégiscsak nyár van, Évával kell elrendezni, amit elrendezni kell, ez a legfontosabb.

Éva is ír naplót. Otthonom poros és titkos zugai egyikében ott hallgat anyám naplója

végül, ha most visszagondolok, szabadságharcom inkább csak lázongás volt, mindig egy nem talált király megbocsátására vágytam. Ezért is tiltakozom mindig a siker ellen.

Hisz ez a mai nap is szép volt. De tegnap inkább azt éreztem, hogy minden *kellemes*, ma inkább... a szorongást... a világ agressziójától szorongtam, valahogy a jövőtől... miközben ki- és belebegtem a gumiágygal a vízben... mellettem Éva is veszködött, de a test gondjaival, felesleges dekákkal és kilókkal, szóval felesleges gondokkal valahogy, én meg? arcom a víz színén, mégsem oldódva, nem egészen jelen...? Közben mindketten szépen le-sültünk. Este aztán erősödik a szél. Most mennydörög is. Kinn a széljárta tó és part zajai. Éva már elaludt, a rádióban tánczene... Adj békét, istenkém, hisz ez itt a Balaton! Adj hozzá illő álmokat, csendeket, mosolyt ennek a szerelmetes embertársamnak, add meg *kedves* gondjaimat és önfeledtségemet, emlékeim szépségét, jelenem nyíltságát, a „szigetet”, elég magasan...

Július 22., vasárnap

Az ember meg sem érdemli a nyarat, elrontja, elcsúfítja mindenféle nyavalyáival - aztán hopp, már vége is! Most sírhatsz! De a nyár nem hagyja magát, megbocsátó is, akard, nem akard, észreveszed, nem veszed észre, körülvesz a szépségével, a tágasságával, az időjárás kápráztató változataival, és jönnek a *pillanatok*, tájnak s közérzetnek pillanatai, amikor végre te se vagy olyan hülye és vak, észreveszed, hogy itt van, itt volt tegnap is, mint ahogy észreveszed a női arcot, amelyet szeretsz, és akkor jön az áldott állapot, amikor inkább sírnál, szeretnéd, ha nem kéne döntened, mit tégy, a nyár meg mosolyog és kinevet.

A vízben lebegve sütkérezünk a szélben; az erős napsütésben. Körülöttünk, a strandon és a vízben sok-sok ember. Magamon felejtettem a szemüvegemet, közlőrlől, élesen látom, akiket máskor csak elmosódva, a vízben társaimat, testrészeiket, labdáikat meg a túloldal hegyeit (jobbra, ott a domboldalt is, ahol az az ösvény vezetett föl a *Kékbalatón* Szállodától a világi vasútállomásra, azt is látom szemüveggel, nincs messze, a múlt). Látom, hogy a női fürdőruhák újmódin szabottak, fekete meg sötétkék egybedresszek (ha nem topless), mint a bajnoknőké a versenyeken. Ettől az idén megint más a nők alakja, tagbaszakadtabbak, mint az utóbbi években voltak. Mintha minden évben egy titkos nótanácshoz megegyeznének egymással: „tavaly nyáron mi voltunk a csinosak és kívánatosak, idén legyetek ti” - és mi, meglepett férfiak csak bámulunk: hisz eddig azt hittük, hogy a törekenyeektől izgulunk fel, az idén meg az izmos vállúak után forgolódunk? A széles vállú úszólányok kellenének, az olimpikonok? Új testtájuk válnak izgatókká, az egybefürdőruha annyira felszabott, hogy a combok szépen, végtelenül felnyúlnak, a sellő-hosszú lábaknak nincs végük, a magas derék másutt vágja kettőbe a testet, és le kell borotválniuk a szőrzetüket kétoldalt, mert az

egy sötét nyelvével, túl közel, de az egész mégis olyan kellemes. És még hetekig eltarthat így. *Bemenni a vízbe. Bemenni a vízbe, ez a nagy, a nagy tennivaló, legalább félóra be meg ki, a gumiágyra hasalva, félig a vízben, lóbázva lebegni lassacskán, beteg lábaimat mégis megmozgatva, ahogy előre-előre lököm magam a túl alacsony vízben, szemben a nap tükröződésének ezüstfehér izzásával vagy éppen, amikor kifelé tartok, a parti lombok kulisszájával és a stégek, a fürdő emberek alakjaival körülöttem, nők alakjai, egyszerűen csak nők, semmi több (de ez most nem fontos), bemenni a vízbe, ez a remek program, amelytől megváltozik az egész nap, ez a könnyű, erő kifejtést nem igénylő testmozgás a változatos élményeket nyújtó vízben, amely mégiscsak nagy... ez egészen más, mint úszni, vagy csak úgy gyalogolni befelé a kisvízen át a mélybe, ez maga a gyerekkori álmodozás. Most csak elgondolkozni azon, miért is olyan különleges élmény ez, belebegni a vízbe, majd kilebegni, közben önfeledten elképzelek minden elképzelhető, legalábbis azt hiszem, tervezetek, hogy mit írok majd, vagy mit rendezek majd, vagy hogyan fogalmazzam hát meg múltamat, mi leszek, ha nagy leszek, és egyszer csak egyáltalán nem gon-*

is, amelyet halálakor eldugtam, már azt se tudom pontosan, hova, szemérmesen és félelmemben sose olvastam el. Ha valaki megőrzi naplóját, mellé kell majd tennie anyám - és most már Éva naplóját is, hogy valóban tudjon rólam. Rólunk.

Éva hosszú ideig kétségbe vonta szerelmem és szeretetem igazát. Én meg igyekeztem, hogy megértse: az én szeretetem és szerelmem olyan, amilyen, de van olyan, mint Romeóé vagy a Királyfiké, vagy a Filmsztároké - vagy a Jó Férfjé. Én tehát csak azt *A Szerelmet* vonom kétségbe, amelyre egyáltalán képesek vagyunk, mi Romeók, Királyfiak és Jó Férfjék. Kettőnk csúcspontjai talán tragikusabbak, pokolibbak voltak, de öleléseink a sötét színházépület mélyén, ezek a vakondokgyönyörök, majd másnap a budai kertben szüzen feltűnő arcunk éppoly szépek voltak, mint az erkélyjelenet. Az ő kételkedése mégis eltalál, hisz sose éreztem én se *tökéletesnek* szerelmemet.

Aztán meg mindig, minden valamirevaló kritikussal azonnal szövetségessé talált saját kételyeimben.

A kétely, a hit hiánya - vagyis a hit *irigylése* - egész életemben, de már gyerekkoromban is elgyengítette szabadságharcomat. Így

már nem fér a trikóba, kinn van, és izgató lesz a csupaszs csípőcsontok tájéka is, főleg oldalról; a szexben eddig mellőzött területek, a hús és csont finom gödrei, miniatűr felületei, alig árnyékolt hajlások és egy-egy fiatalos ráncocskó főszereplők lesznek, horpadások és kiszögellések, olyan porcikákat veszünk észre, amelyeket eddig soha, és igaz, hogy ami a fürdőruhából *hátról* kimarad, a test kisebb-nagyobb, néha meglepően nagy tömegei, az nem oly bájosan és gyermekien gömbölyödő, de lám, meglepő, de tetszeni kezd ez is (és legfelül a felnőt, fiúsrá nyírt, a fiús fej, a lányok fiúfrizurát hordanak, mint a harmincas évek diákjai, az osztálytársak), vágyainkat a divattervezők alakítják, úgy látszik, a divattervezőktől függ, melyik szezonban mi az erotikus, a karakterek és szerepek is változnak, más típusú nőkbe leszünk szerelmesek, ez is a költészet egy fajtája. (Eleinte nem tetszik, nem értjük, bosszantó, a szerelmet rendszerint megelőzi valami *provokáció*, valami ellen tiltakozik bennünk valami: „ez tetszik?, nekem ugyan nem!” - ha ezt érezzük, jó lesz vigyázni! Mindjárt jön a behódolás.) A *topless* meg, hiába, nem izgató, mert a lesült (nem védetten fehér, mint eddig) mellek beleolvadnak a test egészébe, s ettől a nők olyanok, mint a férfiak. Minél többet mutogatnak magukból, annál kevesebb lesz a kívánnivaló rajtuk, a testrészek elvesztik önálló jelentőségüket, a láb, a derék, a kebel s a többi: már nem külön fétis, már nem minden mell más, már nem egy-egy nő egyéniségének mindenki másétól különböző és oly nehezen meghatározható jellemzője, a fiatal nők szép sudarak lesznek, igaz, valóban szépek, de nem erotikus, hanem szobrászi értelemben - az erotikus egyénibb, mint a szép?, hát persze, *szellemibb is*, nüanszírozottabb, törvénytelenebb, titkosabb. De ezek csak szavak - és szavak okozta „problémák” -, ez mind csak fogalmazás, kifejezés kérdése. (Talán ha az ember egy toplless nővel a strand sokaságában közömbösen és vidáman beszélgetve sétálgat, vagy éppen labdázik a homokban?)

Július 25., szerda

A szél tépi a papírt, ahogy írok. Ez megint egy szép nap, ez a mai.

Amikor minden áttekinthető, a „téma”, a „szerep”, a „rendezés” stb., ami éppen soron van, és formát ad az életnek, egyszóval minden, ilyenkor a táj szól bele vagy mi, a szél, a víz, a túlsó part, no meg Fitzgerald Gershwin-dalokat énekel. Most mintha nagy regényem szerkezetét találtam volna meg, de úgy, hogy *benne* vagyok a regény-ben, mint gyerekkoromban, amikor még magamról szőttem a mesét, az volt a játék, nem „kukkoló mesék” voltak azok, mint a felnőttek történetei, most szeretném megnevezni, mi is ez, de semmi, csak ami volt, némelyik függöny mozog a szélben, és most bejön Éva és Artúr, a szuka.

A tévében *A piros léggömb*, ma is elragadó, és benne a ma már régi Párizs, Maigret Párizsa. (És Maigret-nek éppúgy nem lesz újabb nyomozása, mint Poirot-nak vagy Miss Marple-nak!)

Július 27., péntek

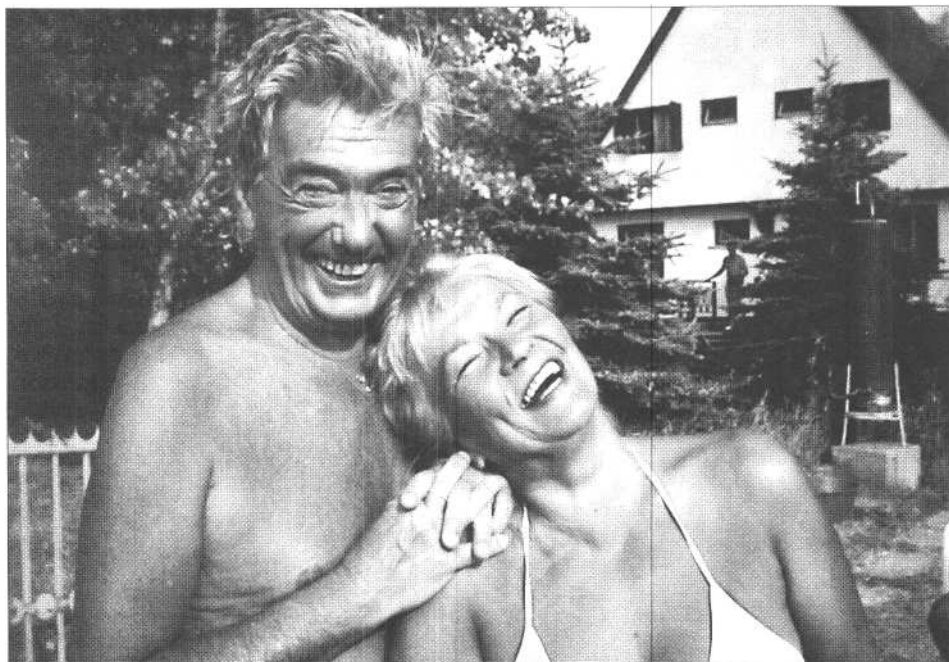
Még mindig kánikula. Ha nem alszom, és nem mondom a Babits-verseket (rendszerint a reggeli ébredés órája után), akkor benn vagyok a vízben, hassal elfekve a gumiágy oldalán lököm magam előre a lábammal, be- vagy kifelé, fejemmel centikkel a víz színe fölött, lustálkodok, körülöttem, ha mégiscsak mozdul valami szél, két-három ügyetlen szörföző, a strand erre elkészülő vendégei, a víz most már 24-25 fokos, órákig ellehet benne az ember. Ketten lebegünk befelé most. Éván a szalma kovbojkalap, amelyet Szanditól, Anita kislányától örökölt. Nagyon jól áll neki. Jól áll neki az a kedély is, amelyet mostanában néha felfedezek nála, valami apukája humorérzékéből és titkokat rejtő könnyelműségéből, mintha úgy döntött volna, hogy többé nem törődik vele, ha pocakja van, és egy ilyen új magatartásnak még nagyon sok, és nagyon kedves, még, hogy úgy mondjam, szerelmes következménye is lehet.

Hát egyszer csak: árnyék megy át felettünk! Felhő takarta el a napot! Először, mióta is?! Egy óra hosszat mászunk benn a vízben,

nak meg, aztán villámlik meg dörög a menny, eső is jön, de kevés, az idő nem romlik el, holnapra visszajön a hőség, ez még nem a végzetes augusztus végi váltás.

Július 30., hétfő

Igen, teljes a ború, erős a szél, rohannak a felhők, és a sötétkék túlsó part egész közel jön, a legtávolabbi dombok is kivehetők, de a ború nem egyenletes, a felhők sebes mozgása szerint világunk hol kivilágosodik, hol besötétedik, szóval hál' istennek nem tudtam ellenállni, bementem a vízbe. (Évát kértem - lába körül az Artúr nevű vizslaszuka, mindig belé botlik -, őt kértem: mondd, hogy menjek a vízbe! ő meg: menj a vízbe! - ennek nem tudok ellenállni.) Már benn is vagyok, küzdök, arcul csap a permet, mintha eső is esne, itt s ott, a távolban egy-egy emberfia, de inkább csak gyerekek (volt egy leánycsapat is, köztük egy, akiről B. K. jutott eszembe, valahogy olyan „nagy” volt, már nem kislány, kamasz, 16 éves, mint B. K. is volt akkor). Dolgozik az a beteg lábam, dolgozom, de most már kinn vagyok a parton, az asztal mellett, felfrissült és a köpenytől felforrósodott testtel, a közér-

labdázók, lányok s fiúk, családok, arany nyakláncos levanteiek között. És mire kijutunk a partra, minden átalakult, az ég tele felhőkkel minden irányban, amikor a nap kisüt, élesen tűz, ahogy csak akkor szokott, ha a felhők közül sikerül rövid időre kibukkannia.

Július 29., vasárnap

Amikor aránylag „korán” belebeg az ember a tóba, néha kis moszat, nádtöredék úszik el mellette, és akkor azt mondja az ember: „Föld!”, és szigetekre gondol meg világrészekre.

Estefelé aztán jönnek a fura, ijesztő fények meg alkonyati sötétségek, lebegő felhők gálája, meg velük a borzongások, mintha lázunk lenne, egy-egy házfalat vagy újságlapot mintha külön lámpák világítaná-

zetem nagyon-nagyon jó. Közben a felhők mintha mégiscsak egységes szürkébe álltak volna össze, a fény nem bújik már elő, mintha eldőlt volna, hogy ma már egész nap rossz idő lesz. A szörfösök száguldoznak, egy fürdőző kifelé tart. Déli két óra. Hát egyszerre csak nem kisüt a nap, egyenesen bele a pofámba?!, szinte éget, hogy le kell hunynom a szemem, mert forrón betűz a szemüveg mögé oldalról, úgy égeti a szemem sarkát (a bal sarkát, mert a zalai parton vagyunk, délben), de a tavon nincs fény, az sűrű, a túlpart s a távoli hegyek meg feketék, már nincs is színük. De itt ülni nagyon jó! A strand teljesen kiürült, csak a szörfözők száguldanak boldogan, a strandolók feladták, ma már ez nem lesz másként, hazamentek.

(Ami azt a nagylányt illeti, aki B. K.-hoz

hasonlított: tulajdonképpen nem hasonlított, hisz K.-nak a melle volt „szégyellnivalóan” nagy [ő gondolta így, én nem, bár akkor még nem voltam nagycsöcsmániás, mint azóta korszakonként, igaz, akkor is csak elvben], a hátsója viszont kicsiny és szép volt, ennél a mai lánynál meg éppen fordítva. Ja! Es B. K. idejében jelent

meg magyarul a *Micimackó!* Ezenkívül állandó olvasmányunk volt a ma is kedvenc *Komisz kölkök naplója* - így alakul a „stílus”.)

Kis hír a tegnapi újságban: harmincnegyes éves korában szívinfarktus elvitte Máriaassy Ferkó filmrendezőjét és operatőrt. Jelent ez valamit? Ez a nyomtalan megsemmisülés? Mintha a végzet saját kezűleg irtotta volna ki őket: Félix, Jucó, Kata, Ferkó, sorban... volt, nincs. Hiába töröm a fejem, nem tudom, mit lehet erről mondani.

Es Irak megtámadta Kuvaitot. SZU? Amerika? Családi belügyek.

Augusztus 3., péntek

A *Nyár*. Olyan szépek a napok, olyan jó Évával lenni. Évával olyan *otthonos* itt. Szeretik őt a gyerekek, a kutyák meg a madarak. Meg én. Keresem, miért is, honnan ez a ragyogás.

„Mintha gyerekkoromban lennék, de nem lenne ott az apám” - mondom Évának. Vele kettes-ben mindig jó. (Bizonyára nem véletlen, hogy gyerekekről szeretnék ilyenkor írni. Pedig nem szeretem a gyerekeket, túl-ságosan olyanok, mint azok a népek, akik most itt a világban irtják egymást. De hisz nem is gyerekekről írnék én, hanem felnőttokról, akik gyerek-körülmények közt élnek, nem törődnek azzal, hogy „hiteles” gyerekek-e, ki a fenét érdekel az? „Gyerekekről” írni, az olyasmi, mint „királyokról” írni. Mindig pornográfiát írnék, ehelyett unalmas naturalizmust művelek, mint színészként is. Csak vala-hogy „átüt” a pornográfia, hál’ istennek.) A mi szerelmünk mánia is volt mindig, és ma már a megszokás csöndesebb örülete is, évekig a test bálványozása, egymás testének imádó hempergetése, amikor sejtelmünk sincs semmi másról, egész a paródiáig, ma pedig már: ha ő nincs, az ő arca és tekintete, mi maradna belőlem? Orvosilag kimutatható semmi, nem volna többé hol lehajtani a fejem, senki lennék, nem lennék.

Áldás ez vagy átok? Ki dönti el? Ez van! A hiúság miatt nem érzed tán, hogy itt a szerelem körülöttünk, itt bennünk, közöttünk, a szerelem épp ilyenkor a miénk, amikor ilyen gyermekien nyári, élj soká, vigyázz magadra, kedves, nem tudok már

élni nélküled, veled élni jó, ha te vagy, örökké élnék, szép az élet - ez a szerelem! A te szépséged nem a frizuráké (bár az is jó, az is kell, no persze!, hisz oly jó vicc, hogy szépek vagyunk meg jóképűek, meg tetszünk, tetszetősek!), hanem a félenk és ijedt öröm ez, a meglepetése, hogy *tudunk*

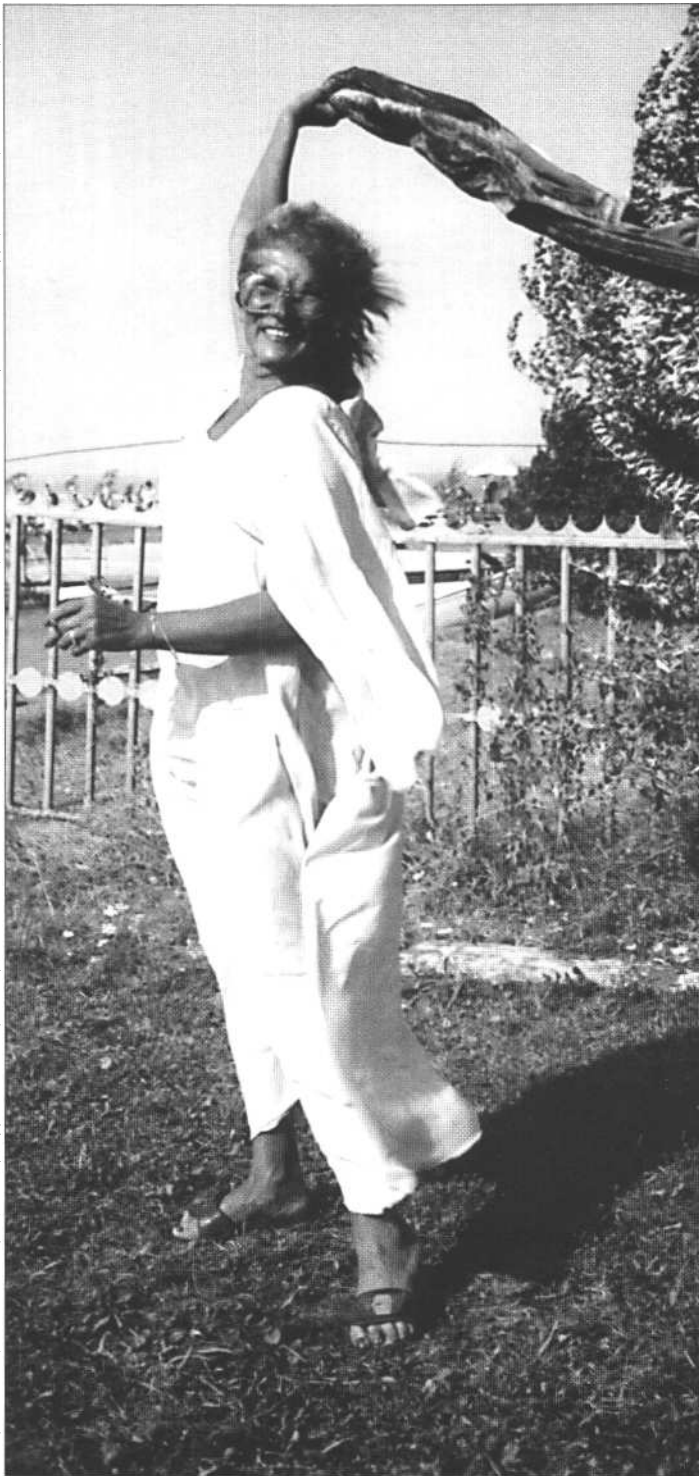
hangos a megafon, a szomszédból Anita két gyerekének hangja - és süt a nap a roletta lécei mögött - ráérünk!)

A kánikula tart, azt jósolják, hogy még vagy két-három napig. Es azután? Mi lesz azután? Kedvesem, nehéz már elviselni ezt a hőséget, de mégis! maradjon még! Esténként öntöződ a fűvet, gereblyézed a lehullt

leveleket. Kinn a tavon sirályok himbálnak a víz színén, mert szél egy kicsi, de mindig van. Ez a nyár, ez az egyetlen évszak, csak nyáron történik valami, és nyáron szemünk előtt történik minden, nyíltan folyik a játék, rövidülnek a napok, elnyúlnak az árnyékok, ez az egész fantasztikum, ami a világ és az élet, ez itt van, nyílt sisakkal, szégyentelenül. A hőségtől káprázatosan nyugszik a nap, felhők nélküli izzása ez a hegyek mögött fortyogó pokolnak. (A *Naplementék* - a déli part lakóinak mitikus kincse és büszkesége ez - amelyeknek párja nincs, legfeljebb Afrikában látnak ilyet a zebra és a zsiráfok, a tó és víz minden esti litániája az égnek! Ha eljön az óra és a perc, a nyár érkezésétől kezdve naponta későbbben s a naptár előírása szerint mind korábban, az ősz közeledtével, a fő műsoridő, majd éppen a Híradó órájában, ezek a lakók, a nyaralók odasorakoznak a partra, egyenként vagy páronként, családok gyerekestül, néha székeket, fonott kert székeket meg afféle vadászatra való ülőkéket is kivisznek magukkal, s elhelyezkednek, a szerelmespárok melázó léptekkel kísétnak a mólókra, még a horgászok is csak fél szemmel figyelik a kapást, mind részesülni akarnak e szertartásban, az istennek szóló óriási közös tábori tűzvészben, a vízen szívárványozó alkonyati színék égő játékában, e kinyilatkozás káoszában, amikor arcukat

tűzvörösre színezi a vízben is tükröző, ragadozó Nap, ahogy mind egyforma szögben felemelt fejjel, nyugatra forduló arccal, csendben nézik útját le, a sötét északi oldal hegyei mögé. Csak a gyerekek szaladgálnak és sikkantanak egyet-egyét időnként, míg a szülők suttogó hangon, szerető szigorral rájuk szólnak:

tiszteljük és csodálják inkább a *szépet!* Mert az ég és a víz alkonyati színei maga a *szépség*, a mi számunk-ra, megbeszéljük, melyik napon volt talán még a mainál is szebb ez az édeskés búcsú, a nap vakító, káprázató agóniája még a mainál is pompásabb, melyik nap voltak még színesebbek, meglepőbb formájúak a nyugat körül ernyedten heverő, másutt szinte egy ünneplés felvonulás tempójában vonuló és

szeretni! És hogy életünkben milyen sok volt mindig a szerelem, hogy nem apadtunk el most sem, bármennyit ijesztgettük magunkat, hogy milyen gonoszak is vagyunk, mint gyerekkorunkban a tükrök előtt rémpofákat vágva, míg bögve menekültünk saját grimaszaink elöl - kihez? Hát persze: Mamihoz! (Most reggel fél tíz, Éva még alszik, mert soká néztük a tévét az este, no meg, gondolom, söröcske is volt, a strandon

változó felhők, a kék árnyak és mindent szétmaró, világvégi sugarak, még a szelíd hullámvölgyekben vergődő naputánzatok, amelyek oly híven tükrözik a Napot, hogy ha óvatlanul néznénk meztelen szemmel, a víz is izzik, mint a vas, harap, s ha belenézünk, váratlan erővel fájón a szemünkbe mar, elfeketi a világ, belevakulunk. (Itt, Szabadiban nem is kell kimenni a partra, kis üvegverandánk ablakai úgy tükrözik, sokszorosan és üveglapról üveg-lapra vetítve ide-oda a sötét falombok közé szorult Napgolyót, hogy azt se tudjuk, merre van kelet és merre nyugat.)

Augusztus 6., hétfő

Éva már kinn van, öntözi a kertet - a gypet, az egy szál fánkat (a szomorúfűz tavaly meghalt, Karcsi valamilyen föld alatti rágcsálót üldözve olajat öntött a talajba), de mégis kert ez, hatalmas, hisz a végében ott a Balaton, a kertecske versailles-i távlata, ez a kert még kék és nedves árnyékban, a tó hűs napsütésben (hisz már augusztus van, ne feledjük, huszadika felé sietnek, már nem cammognak a napok, ilyenkor mintha minden csendesebb lenne, a még mindig teli strand is). De ilyen kora reggel egyelőre úgyszólam csak egy kislányt látni, öt-hat éveset, melázsz nézi a szomszéd stégen a párában mozdulatlan, még fenéig átlátható vizet, ahogy a falusi kislányok bámészkodtak, álldogáltak errefelé már akkor is, amikor a sekély parti vízbe pottyantgatva loccsanó lepényeiket még tehenek méláztak itt velük együtt, és aki fürdeni is akart, ingre vetkőzni odabújt a deszkabódéba, a vízbe nyúló palló végén. Szóval Éva locsol, kék melegítőben, jó a nyitott ajtó keretében nézni őt, hogyan irányítja a víz sugarát, amely egy ponton minduntalan elöcsillan az árnyék mélyéből. Fél hat óta fenn van, itt ért a vízen lebegő sirályok közt egy magányos hattyút is, meséli. Még egy kis idő (a rádióban meghallgatjuk a gonosz iraki híreket és az időjárás-jelentést). Lassan-lassan gyűlnek itt a közelben a népek, majd egyszerre sokan vannak: a strand megtelt! Égy sovány, tíz év körüli fiúgyerek a mi lépcsőnkön lépdel partra, fújtatva vízi kalandjai izgalmától, szemünkbe néz, hirtelen észbe kap: eltévedt!, a magántulajdonos felnőttek tekintetétől ijedten (azt hitte, már ott van!) visszabotladozik a kövek közé, aztán be a vízbe, hogy továbbgázoljon valamerre.

A strand megafonja is megszólal, Éva megkönnyebbülten fecseg Anitával és Zsuzsával a szomszéd kertben, Anita két kedves fia-lánya már a bécsi gumiággal a vízbe gázol, Rákóczi úr, a szomszéd villa gazdája is ott áll már vádliig a kisvízben, és fölébe hajolva a tófenéken vizsgálgat valamit. Minden színesedik, hangosodik, német beszéd, gyerekkialtások, Éva hangjának is egy gyerekhang válaszol a kerítésen túlról, aztán ott vagyok én is, pocakos, jó árnyékos asztalnál ülök, és írok, Éva rendezte el ezt a helyet nekem ilyen finomra a zöld ernyő alatt - van ennél jobb? Ha felemelem a fejem, azt a fura rendetlenséget látom, amelyet az alacsony vízből kiemelkedő idegen

emberek okoznak, az élvezet és szórakozás szabados rendetlenségét az imént még elmélkedő és emlékező, mozdulatlan tavi semmiben - és az evezők, és a strandi merítő szép formájú ladikja (nekem ez volt mindig a „csónak”, ez a balatoni fajta, csak azóta hívom „ladik”-nak, amióta tudom, hogy máshol is vannak hasonlóak, tengeren, tavon - mint ahogy ma se szoktam meg, hogy a vörös törzsű fenő inkább illik a hideg osztrák tavakhoz meg a Balaton északi, hegyes-dombos partjához, s hogy a faragott verandákat is mindenki más „alpesieknek” mondaná, a Kárpátokban is láttam hasonlókat katonakoromban, nekem mégis, változatlanul a sekély vizű, mediterrán déli parthoz illenek).

Augusztus 7., kedd

Éjszaka vihar lehetett, emlékszem, egyszer láttam az ablakfüggöny résén át, hogy vilámlik, most már kezd sütni a nap, a túlsó part tisztán, precízen itt van, itt vannak a habok seregei és a szél, a víz, a fák együttes zaja, de már kisüt a nap, egy órával ezelőtt még nem hittem volna, hogy ez is egy nyári nap lesz. Milyen csodálatos, szívszorogató volt ezen a nyáron a sok kánikula, gyerekkorom óta nem időztem, nem álmodoztam ennyit a vízben, ez mindennél jobb volt. Itt a házban még tegnap este is fülledt meleg volt, és ahogy a tó felé haladtunk a sötétben kicsi „parkunk” öntözéstől mégiscsak hűvös és sáros útján, szinte lépésenként lehetett érezni, hogyan frissül a szél a tó testétől a világ. Most eszembe jut, hogy éjszaka mennyire féltem, amikor lefeküdtem, a ház olyan, hogy a szél is elvihetné, de nem ettől féltem, hanem betörőtől, már lefeküdtem, de annyi volt a zaj, a recsegés, oktalan kopogások, mintha léptek, suttogások, surranások, felgyújtottam a villanyt. Éva rendületlenül aludt, becsuktam egy nyitva felejtett ablakot, szerencsére, mert később, ha be nem csukom, mindenünk elázott volna, és akkor szorongva ott feküdtem, agyonszűnyogcsípett bokával, és végül úgy aludtam el, hogy ha gyilkosok

járnak körülöttünk, hát legfeljebb megölnek, de féltem félni, nem tudtam magam igazi állapotomhoz tartani, nem mertem átadni magam annak, amit igazán éreztem, még az is eszembe jutott, hogy nyugdíjasokat néha pár ezer forintért megölnek manapság, ilyen szánalomra méltó voltam, de mégse vállaltam ezt a félelmet se, szégyelltem volna, még csak nem is nevettem ki magam, forogtam ide meg oda, füleltem, melyik zaj honnan jöhet, mit jelenthet, aztán egyszer csak elaludtam, és többé nem tudok másról, csak a reggeli szürkéségről, szélről, átázott és sáros lépésekről, a száradni kitett fürdőnadrágom valahol a bokrok közt találtam meg csuromvizesen, de most már csaknem zavartalanul süet a nap, úgy gondolom, hogy ma még beemegyek a vízbe, olyan csodálatosan hullámszik, olyan remek lehet ott, beljebb, ahol a tarajok felvonulnak, egy idős pár már ballag is befelé, edzettebbek, mint én. Éva ébredszik: hány óra? 9:48:07, és máris felteszi a kérdést: „Szeretsz még?” És amikor meghallja a választ, nevető hangot ad ki. Nem kapcsolom be a tévét, a falra másznék most, ha ezt a szélzúgásos csendet el kéne rontanom egy show ostoba rikoltozásával. Inkább kakaót iszom. De aztán már benn vagyok a vízben én is, álmodozva sétálok be a vízbe, amely nem mozdulatlan, mozog kissé. Aztán polaroid képeket csinálók Éváról. (Nem tudom elfelejteni az éjszaka ijesztő idegenségeit, és nem tudom, hogyan, mit lehetne mondani, amit érdemes elmondani. De a nyár, a kánikula itt volt, és a lebegések a vízben, és a Balaton itt van most is, csak ki kell pillantani.)

Augusztus 11., vasárnap

Ma telihold van. Bár kissé csalé ez a teli, talán lesz még kerekesebb is holnap? Esti öntözés együtt a hűvösben. Erős szél jön. Jó kinn lenni a parton, felettünk a majdnem telihold, Éva kezében az öntözőcső, majd később én is öntözök, aztán a fehér vasszékken üldögélünk. Ha jobbra nézek, Éva arcát látom, ahogy nappali fényben

soha, a nap szétmarja vonásainkat, a holdfényben éles és igaz lesz az arc, de mint a kísértet, a Hold fehérjében és csendjében csalóka lesz minden, olvasni tudnál, megszámlálni a fák leveleit akár, mégse hiszel abban, amit látsz, „csalóka”, mondod a holdfényes szerelemre. A szemközti nyaralóhelyek lámpáit nézzük: melyik csokor fény melyik nyaralóhelyet jelentheti? Egészen közel vannak a lámpák, és szokatlanul tisztán csillognak, de már csaknem megszakítás nélkül sorakoznak odaát, egyik fürdőhely lámpái elérik a szomszédéit, Almáditól Füredig, Füredtől

Vagy „fodor-menta”, ez valahogy még a levendulával is rokon?

Éva esti locsolásainak hűvöse - amikor a fűvek zöldje sötétre válik, elfeketül, míg a háttérben nyugszik a víz, nyugszik a nap -, de itt hűvös az öntözőcső szórta sugár és permet. Mellettünk meg a halmokba gereblyélt, még nem egészen őszi, de már lehullt levelek.

Augusztus 18., szombat

Az erős szél mintha hozott volna változást. Éva e pillanatban a leveleket boronálja odakinn, a szél ismét telehordta velük kis

kevesen vannak! Szomszédságunkba az éjjel megérkeztek barátaink, András és Éva, soros tagjai a nagy családnak (amelynek változatos életét, lassan minden bizalmas részletét ismerni kezdjük, ahogy egymást váltják a nyarak folyamán a családtagok, a feleségek, a gyerekek, a nagymamák és unokatestvérek stb., stb., és minddel jóban vagyunk).

A napok szépek mind, ahogy jönnek egymás után, aztán egyszerre elmúlnak, anélkül, hogy megmozdulnának, meddig is tartottak?, hosszú-e, végtelen-e egy ilyen nap?, hisz hol van már a reggel, amikor kiléptem a kapu elé, hogy behozzam a kukát a fa alá, és szembetalálkoztam a szomszéd barátokkal, akik éjszaka érkeztek, és most már az ABC-be indultak?, hol van már az a kora reggel, milyen távol?, vagy éppen hogy viharosan elrohan a semmibe a nap?, hisz egykettőre dél lett aztán, a délelőtt, a nap leghasznosabb órái oly észrevétlen tűntek el, hogy sikítózni kellene rémületünkben - mint ahogy a nyár is, az egész nyár, a július és augusztus - de előtte még a június is - hova lett? A gyerekkori vakációk örökkéig tartottak!

Augusztus 23., csütörtök

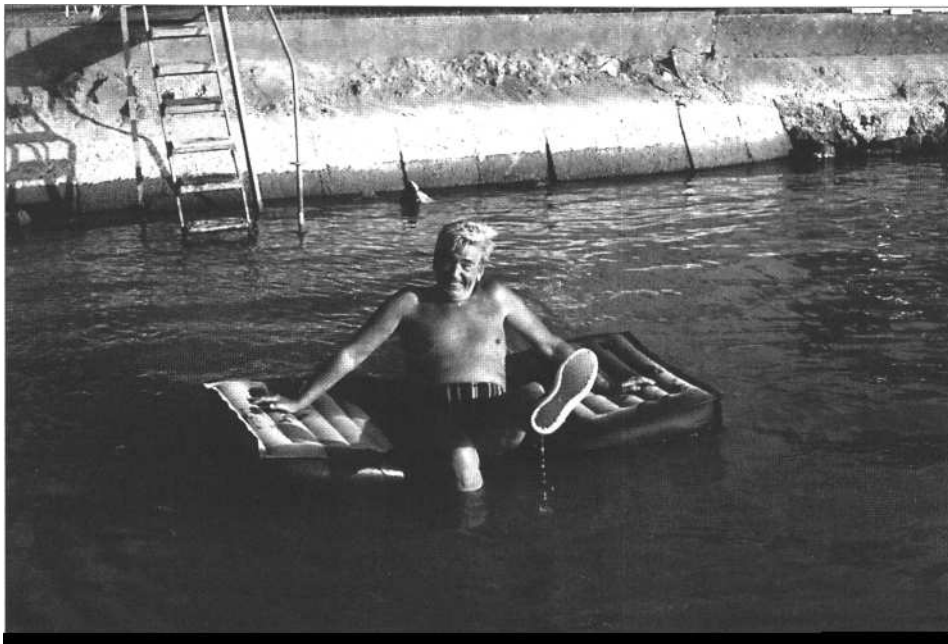
Hűvös, északias, szép nap, órákig elnyúló, fantasztikus napnyugtával. Ősz ez már. Éva szülei vannak itt. Majd szomszédaink társaságában üldögélve nézzük a napnyugtát. (Ilyenkor mintha fémből lenne a víz, a túlsó part, a felhők, még a piros szín is *hideg*.)

Igen, az árnyékok máskor és másutt jelennek meg, mint eddig, a nagy zöld ernyő helyét másutt kell keresni ma, mint tegnap, hogy ugyanoda essen az árnyéka, máshova kell helyezni az asztalt - ez már egy másik évszak. Ma egészen közel volt a túlsó part, ez vihart jelent nyáron, de ma nem azt jelentette, és *égsz* közel látszott - ha abba az irányba néztünk - Tihany mögött a badacsonyi koporsóhegy is. „Ma olyan volt a Balaton, hogy az ember azt hitte, behavazott csücsű hegyek veszik körül!” - mondja Éva. Hova lett hát a nyár? A nyári szomszédok hol vannak? Évának ez a rövid haja olyan jól áll, olyan *szomorúság nélküli* az arca, olyan jópofa és bátor!, és én hamarabb elnézem a gyávaságot egy férfinak, mint a nőnek!

Hírek arról, hogy a magyar színészet két-száz éves, Pesten színészbált tartanak, sztárfelvonulást, ilyesmiket, mi is kaptunk leveleket, hogy vegyünk részt - de ez egyszerűen elképzelhetetlen! Mit csinálhatnánk mi ott? Hogyan kell az ilyesmit? Elképesztő messze kerültünk mindentől, ami színészet (kivéve magát a színpadi játékot, de az is csak... szóval az se az, ami). Nehéz elképzelni, hogy ezt másképp éreztem valaha. Viszont egy-két év, és nem lesz miből megélnünk, házbért fizetni.

Augusztus 24., péntek

Az egyetlen ember és az egyetlen nő odakinn a fűvet kaszálja. Most éppen kicsit hűvösebb van, ez jó, de szél is van. Szinte naponta halasztom, hogy beszélni kezdjek vele arról, amit fontosnak tartanék. Ő pedig

Tihanyig sorakoznak a lámpák, csillognak ott, a túlsó parton. Azok a nyaralóhelyek egészen mást jelentenek most nekem, valamikor a parkokban a táncos kerthelyiségek... most az este néma, csak távolról az a bizonyos zenetöredék, de ez se az, ez hangulattalan, száraz dobolás, egy gép is működhetne akár, se az őserdei dobok fülledt fenyegetése, se a távolból hangzó hangszerek melankolikus nosztalgiaja, erről szó sincs, valami üzemel, ez nem tánc és dal, kik találkoznak ilyen ritmusok és hangok kíséretében, és miért?, de hát ki tudja, önekik mit jelent, ők mit hallanak?

Augusztus 17., péntek

Éva mondja: „Anyukám, amikor elmegy, mindig lehajol, és így, a két ujjá között elmorzsol valamilyen fűvet, azt szagolgatja, amikor elmegy, de mindig olyan finom szaga van, fodormenta, mondja, én meg nem tudom, melyik fű az, nem találom.”

„Fodormenta?” Miért jut eszembe erről a névről a gyerekkorom? A gyerekkori olvasmányok, amelyeket szinte kivétel nélkül az első háború előtti időkből örököltem, még „Nagy-Magyarország” korából, azokkal a szalmakalapos, karikás fiúcskákkal az illusztrációkon (Mühlbeck Károly!), talán mert a „méta” szóra emlékeztet, amelyet azok a régi kisfiúk játszottak, de én azt se tudtam, és nem is tudom, miféle játék.

„kertünket”, ezt a valójában arasznyi, de csodás kis darabot a Balaton partjából. Este hét órára a strand teljesen kiürült, amikor behallagok gumiágyammal, mindenféle felhők repülnek el az égen, a lenyugodni induló nap alatt, Tihany felé a víz is szürke, és felnötten mozgalmas, nagy sirályok szállnak ide-oda felettem, egy szörföző, barna testű, sovány kamasz fiú jól rám ijeszt, annyira a hátam közelében száguld el, és oly nesztelenül, hogy csak az utolsó pillanatban vettem észre, de addigra ő már messze járt, és megint hamarabb fordulok meg, hamarabb indulok kifelé, mint igazán szeretnék, nem tudom, miféle óvatosságból, gyávaságból vagy miért, csaknem mindig hamarabb. Szóval mintha őszi lenne már minden, ki tudja, miért, mitől, egy kicsit szívfájdító, már itt lapul az öngyilkos lemondás is a nyárról, a szakítás, a készség, hogy ha már, akkor jöjjön az új élet, gyereünk, uramisten, mert ami fáj, az nagyon fáj.

Augusztus 20., hétfő

Éva még félig alva: „Most már minden reggelnek örülni kell.”

Augusztus 22., szerda

Dél felé ismét kiderül, gomolyfelhők és kék ég, néha nem túl erős szél (tegnap száz kilo-méteres szelünk volt vagy még több). Hűvös van, a víz már csak 21 fok (tegnap még 25 volt), a vízben, a strandon egyszerre oly

mindig is hallgatott. Közben testem gyengeségének és gyengülésének néha szinte ijesztő jelei, a test „arúlása”, zsibbadások, szédülések. Es igaz, alig más az életem, mint tervezgetés, a tervezgetés, az „elgondolások”. De közben mégiscsak nyár van, és Évával mégiscsak rendezni kéne, amit még rendezni kell, ez lenne a legfontosabb. Éppen vele kellene mégiscsak beszélni, hogy semmi se nyugózza le gondolatainkat, és ne kelljen ezért soha gyűlölnünk egymást, ellenkezőleg. Élvégre igaz van: „Most már minden reggelnek...”

Némán telik el a nap, nem tudom, hogyan, mit lehetne mondani, amit érdemes elmondani. Legalább arra lennék képes, hogy hallgatásommal ne büntessem őt, nem akarok ítélni és magyarázkodni sem, nem akarok afféle győzelmeckéket beszerezni, de akkor is csak hallgatni tudok, és ez a hallgatás már fölény is, meg büntetése is önéki, bosszú, és nincs megoldás!

A „másik ember” - feszültséggóc a világban, a szülő, a szerelem, a felelősség, aki nélkül „könnyebb lenne”, de aki nélkül nem élhetnénk, „ha egy kicsit nem annyira...”, „ha kicsit másként” -, a másik ember.

Még mindig itt vagyunk. A strandidő még tart, és ez jó, osztályharc ide, osztályharc oda, Mr. Marx.

Egy bója és a vadkacsák. A lecsapó sirályok hasa úgy villan az őszi párában, mint a lámpafény egy naplemente fényei előtt.

Nincs erőm elbúcsúzni ettől a szépséges és kedves nyártól, és benne Éva ismét egyszer megszépült, újjászületett, kedves arcától.

Egyszerre csak annyira ősz lesz majd, hogy ez az augusztus a nyár teljességének tűnik, de akkorra már csak azt lehet mondani: bár megérenék a következő nyarat is! Hiába, a legjobb az lenne, ha az ember kisértetné magát, anélkül, hogy valaki is megkérdezné, miért sírunk, csak biztasson, hogy sírj csak, sírj csak, semmi több.

Végre beszéltem Évának a sok ronda kicsiségről. Érti, hát hogyne. Én pedig megkönnyebbülök.

Kicsi szellő és nagy csend. A vízen apró tarajok kezdenek futni habosan, rövidke, gyorsan eltűnnek, de hisz azt se tudja az ember, hab-e, vagy csak egy sirály hintázik ott a víz színén. Mert azok is vannak, nagy csapat együtt, ringatózó sirályok odébb-odébb sodródva bandában, anélkül, hogy mozdulnának, a víz sodródik alattuk, és ringatja őket is magával, a sok-sok sirály lebeg, egy helyben hullámszik a vízen a vízzel, ringatózik mind, ők azt hiszik, egy helyben, de mi, távoliak látjuk innen, hogy közben alattomban az egész tábor együtt, mint egy csillagcsoport, sodródik is, odébb és odébb, s a fényben éppúgy csillognak, mint ezek az épphogy feltűnő és azonnal semmivé váló tajtékok, ezek meg mind sűrűbben, néha már meg is nőnek, az egész táj növekszik velük, a szélnek van valami, mintha vitorlák kezdenének duzzadozni egy hajón, olyan az egész táj.

Fiatal fecskék rajai csapkodják éppen itt a mi arasznyi partocskánk felett az eget meg a vizet. Az öregek most tanítják repülni az új nemzedéket. Gondolom. A zöld napernyőt

ropogatja a szél.

Most, estefelé, amikor - a rengeteg szűnyoggal együtt - hűvös jön be a nyitott ajtón, elállt a szél, s a víz se szól. Lenézek innen, a házból a partra: Éva haja olyan szőke már, naptól sárga, innen nézve akár svéd nő is lehetne. Anyukája - a nők mindig piszkálják egymást - azt mondta: „Vállas vagy, mint egy diszkoszvető.” („De azért ugye szép vagyok?” - kérde Éva. „Nagyon szép vagy” - így én. „Ugye senki se hinné el, hogy már annyi éves vagyok?” „Még nem vagy annyi éves” - mondom én.)

Augusztus 26., vasárnap

Tíz óra elmúlt, amikor kelek. Makulátlan ég. A szomszéd kertben nagy lakókocsi, az ősz hajú „RI”-hez hasonló szörföző és szemüveges felesége, valamint alacsony kutyájuk (Baldwin! Ez a neve!), mindhármán a tó felé arccal, félárnyékban üldögélnek. Most valahol megszólalt egy hangszóró, csak nem a strandon? A strandot

Augusztus 27., hétfő

Hogy is ébredek? A tudatban, hogy meg fogok halni, még hozzá nemsokára, elvégre 71 éves vagyok. Es odakinn változatlan az ég és felhőtlen, a jóslatok nem váltak be. A jobb kezem zsibbad. Aztán, ahogy felkelek, látom, hogy dehogy, hisz az ég fel-hős, a tó és a túlpárt is valahogy idegen - egy fehér hajó úszik a tó közepén? Szemüveg: a sirályok nagy csapata az. Egyetlen gyerekhang. Lassan, lassan vissza-térek majd, már most, hogy írok, egy-egy pillanatra bátorlan napfény világítja át az éjszakára behúzott függönyöket. Es ismét a vigasz: ha Gyurka végigcsinálta? Ha Ferkó végigcsinálta? Akkor majd én is végigcsinálom, ha rákerül a sor, reméljük, minél később, csaknem azt gondolom, illetve azt gondolom: „akkor én is túléltem.” Es Éva nélkül kell majd meghalnom, soha többé nem látom őt, Éva nem lesz, például ezt fogja jelenteni, ha meghalok... És nem lesz a lányom se, Julim, a felnőtt, a már felnőtt.

bezárták, nem? A tóban senki, csak a ringatózó sirályok. Később kezdődik már a nap. Éva takarít, pakol. Hazánk időjárása „átalakulás előtt”.

De most még itt a meleg, csak a szél erős, így mégse olyan meleg. Gyönyörű volt délután a vízben. De a szél hideg a hátnak. A ringatózó sirályok kipihenik a nyarat. Időnként rohamoz a szél, a lombok másként zúgnak - szárazak már a levelek, azért? A strandon, a vízben senki! A víz erővel hullámszik, és gyönyörű, gyönyörű minden, mindenki, ő is, a fehérre szívtott fejével.

Este nagyon meleg van itt benn a szobában, kinn pedig a csend, megint elállt a szél. A meteorológia hajnalra ígéri a vihart. Már becsomagoltunk. „Félelmetes, hogy tudjuk, megindul, biztosan megindul, de mikor? Csak várjuk. És most csend van meg várakozás, mire?” - mondja Éva.

Szép, szép volt ez a súlyos nyár, amelynek végét várjuk most, itt kettesben, Éva meg én, az oldó vihart, a nyár ünnepélyes végét.

Milyen hamar elmúlik! Még ha egy nyár ilyen lassú és mozdulatlan is, mint ez volt mostanig, az egész valahogy mégis olyan gyorsan elmúlik! Nincsen apám, se anyám... Kíntről füstszag jön be újra meg újra. Csak nem égetnek valahol avar? Hisz tilos, a szárazság miatt. Siófokon is olyan üres volt valamikor a szeptemberi strand. A gyerekes családok már hazamentek, kezdődik az iskola.

Kimegyek a partra. Hideg is van, a túlsó parton olyanok a fekvő, sűrű anyagú felhők, mintha újabb hegyvonulatok tünnek volna elő a megszokottak fölött, mögött; a strand most aztán tényleg üres, a vízen csak egy-egy előbukkanó, rövid életű taraj. Hisz azt is gondolhatom, hogy minden folytatódik, éppen a változásban, még ha a változás éppen az örök búcsú is, akkor se lépünk ki az örök változásból, az örök folytatásból, hisz ez is lehet, az örök búcsú is lehet csak káprázat, nem csak az örök jelen. Kicsiny zajok odakinn, de emberi némaság. És ha kisüt a nap, hát csak azért, hogy megvilágítsa

a túlpárt felhőit. Sírdozgálni kéne egy kicsit, megvárom Évát, majd akkor.

Ez a szél zúgatta csend, ez a tó, amely most itt tíz perc alatt annyiszor váltotta színeit, sűrűségeit, és mindannyiszor vele a túlsó part is, ez a csend most már így marad, míg jövő év tavaszán aztán megszólal az első nyaraló gyerek kiáltozása, az akkori néni bemondja az akkori lángossütő reklámját a hangosanbeszélőbe, de addig ez marad itt, ez az elhagyottság, ez a mindenütt lelassult mozgás, de már nem a kánikula lassúsága, nem az a kövér vonzsolódás. Olyan a Balaton, mint a vándormadarak, eljön az ősz, és más vidékre költözik, vagyis hogy más életet kezd élni, egy másik Magyarország tava lesz, ha megjelenik partjain ember, az másfajta, más célokkal, mintha kibőjtöltek volna innen minket, nyáriakat, szóval a tó más vidékre száll, már nem a mi kedves, szelíd hazai állatkánk, más mesék szólnak róla, más legendák, átalakul, az történik a gólyával is, a fecskével is, nem magyar ereszt és kémény madara már, semmi közülük Mórához vagy Mikszáthhoz, az egy más madár, trópusi. Így a Balaton is elkezdte a költözést, komolyan csak ma reggel.

Nem telik el egy óra, és ködök, felhők, száguldó és felhabzó tarajok, hideg - idegesség, hisz hazaköltözni készülünk, a parlamenti közvetítés is ideges, de a tegnap még gyermekien szelíd táj most megvadult, dobálja

magát. Jó lenne az utazáson túl lenni, jó lenne.

Éva rosszul aludt, szíve megérezte a betörő frontot.

De hogy egy időjárási front kicsoda tébolyult módon, mindent elfeledve és elfeledtetve tudja kicserélni a világot?! Hogy minden ennyire változókéony, minden eddigit eltöröl?!

Már zuhog az eső, a magukat dobáló fák csak odakent árnyak, elmosódik minden, csak az üvegen lefelé tartó vízcseppek, azok tiszta körvonalúak és mindegyikük egy csillogó ponttal ellátott, ezek élesek.

Őrkán, szélvihar, eső, szunyókálás a takaró alatt. Ébredés zúgó szélben, gyönyörű nap-sütésben, a cudar-szépen tajtékos tóval, sötétkék hegyekkel ott szemben, kék-kék ég alatt minden, nagy-nagy fehér felhők itt-ott. Éva fáradt, csak holnap utazunk. Hideg van. Éva éjjel nem volt jól - a front! -, reggelre gyötrött, kimerült. A szél zúg, a fák járják. A szomszédunkban a német házaspár („Baldwinék”) férfi tagja élvezi a vad szelet, szántja vitorlájával a habokat. Ők az ősszel jöttek, a nyárról nem is tudnak, a szélért jöttek ők.

És a madarak is szembeszállnak a széllel, és vele lebegnek. Én az idén már nem fogok bemenni a tóba „lebegni”. Az úszómatracokat is leengedtük, a kerti székek és a kerti asztal már a belső szobában slihtolva. Úgy vagyunk már itt benn, a szobában melegítőben,

és fürdőköpeny a melegítő felett, mintha hófúvás lenne odakinn, a házikó recseg-ropog, elbóbiskolunk, felébredünk, úgy vagyunk itt, várva a holnapi indulást, mint egy menedékházban, eltűnt a nyár, egykettő. Közben a tévében a politika, álmos szemmel csak nézem, hát ez szétpukkant, egészen más, egészen más történik, csak jár a szájuk, muszáj a derék embereknek is tenni valamit, de nyilvánvalóan csak elkapott mindnyájunkat a gépszíj, megint egy-szer, de az egész nem ér semmit!

Es ilyen napokon, amikor a vihar elment, a világ, amit itt hagy, hideg, kicserélt, szeles, de fényes, robban a nap az ég bizonyos helyein, nem, nem, a víz, a víztükör bizonyos foltjai robbannak, meg fémlapok csillogása. De ez már idegen, ez már nem nyári fény.

Augusztus 29., szerda

Eső. Ború. Szél. Vége. Éva kocsit mos, leengedi a frizsidert. Délután kisüt a nap, száguldanak a felhők, még napozni is kifelé szünek kis időre, de azután esni kezd, a szél elvadul, a szőrfűzők röpködnek a víz háborgó felületén, a strand területéről felöltözötten álldogáló emberek nézik őket. Ez szép nyár volt, nagyon szép. Szívfájdító búcsú a nyártól, *emberi* érzés szorongatja boldogítón a torkom. Es hazautazunk a Katona József utcába.

